

2023

Arbejdsvilkårs
undersøgelse

\$OL

Overlægeforeningen

Del IV

Halvdelen af overlægerne har
symptomer på stress

Delrapport IV: Stress rammer halvdelen af de lægelige ledere

Halvdelen af overlægerne, de ledende overlæger og cheflægerne (47%) har oplevet symptomer på stress indenfor en måned. Ud af dem har 16% opsøgt professionel hjælp pga. stress, mens seks ud af ti (62%) af gruppen med symptomer oplever, at stress påvirker kvaliteten af deres arbejde.

Mens nogle overlæger oplever symptomer på stress, uden at det får alvorlige konsekvenser, er det således både et personligt problem og en udfordring for patienter og sundhedsvæsen.

Rapporten undersøger de faktorer, der i særlig grad påvirker overlægegruppen i forhold til stress. Nogle af nøgletallene er:

Travlhed og et højt arbejdspress

- 80% af overlæger, ledende overlæger og cheflæger med symptomer på stress svarer, at der ikke er personale nok på afdelingen i forhold til opgaver og patienter.
- 48% oplever, at man er gået på kompromis med god klinisk praksis på afdelingen af hensyn til ressourcer.
- 86% er generet af hyppige afbrydelser og forstyrrelser

Mangel på støtte og anerkendelse

- 21% får sjældent støtte fra ledelsen, mens 42% kun får støtte af og til
- 8% oplever sjældent at få støtte fra kollegerne, mens 42% får det af og til
- 61% oplever ikke at få den respekt og prestige, de fortjener på arbejdspladsen

Mangel på indflydelse

- 16% af overlægegruppen med stresssymptomer har sjældent eller aldrig stor indflydelse på beslutninger på arbejdet, mens 31% har det sommetider
- 15% har sjældent eller aldrig indflydelse på, hvad de laver på arbejdet. 34% har det sommetider.

Stilling, speciale, køn og alder

- Den største andel af overlæger, som oplever stress, findes blandt de ledende overlæger, hvor 53% har oplevet symptomer på stress indenfor den seneste måned
- Også en stor andel af de kvindelige medlemmer (53%) og medlemmer under 55 år (55%) oplever stress. Det samme gælder medlemmer ansat i psykiatrien (58%) og paraklinik (52%).

Om undersøgelsen

2.593 overlæger svarede i marts og april 2023 på Overlægeforeningens arbejdsvilkårsundersøgelse. Det svarer til 39 procent af de 6.799 overlæger, som fik spørgeskemaet. 98,4 procent er ansat på offentlige sygehuse, mens 1,6 pct er ansat på privathospitaler. 71 pct er ansat på overenskomst for overlæger, mens 22 pct er ledende overlæger, og 7 pct er cheflæger.

Alle dataanalyser er foretaget på et anonymiseret datasæt. Overordnet betragtes undersøgelsens besvarelser og konklusioner som meget valide og repræsentative for arbejdsmiljøet blandt Overlægeforeningens medlemmer. Det gælder også tal segmenteret på regioner og specialer. For yderligere information om undersøgelsen – se metodeafsnit sidst i rapporten.

1. Halvdelen af overlægerne oplever symptomer på stress – og det går ud over kvaliteten

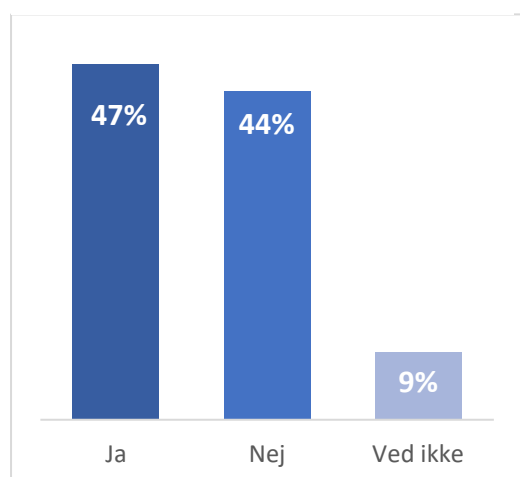
Halvdelen af overlægerne, de ledende overlæger og cheflægerne (47%) svarer, at de har oplevet symptomer på stress indenfor den seneste måned. 44% svarer nej, mens 9% svarer ved ikke (figur 1).

Seks ud af ti af de medlemmer, som oplever symptomer på stress, oplever at det påvirker kvaliteten af deres arbejdsindsats. 17% oplever det ret ofte eller meget ofte, mens 44% oplever dette ind i mellem. Det betyder også at fire ud af ti (38%) svarer, at det aldrig eller næsten aldrig påvirker kvaliteten af arbejdsindsatsen (figur 2).

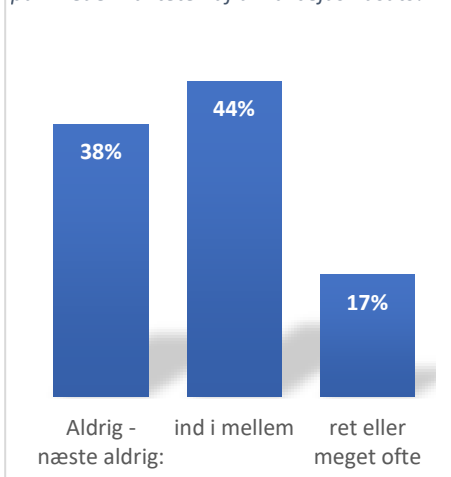
16% af de overlæger, ledende overlæger og cheflæger, der har oplevet symptomer på stress indenfor en måned, har søgt professionel hjælp hos for eksempel psykolog (figur 3).

De respondenter, der oplever symptomer på stress, har især oplevet dårlig nattesøvn (79%), at være irriteret (61%), koncentrationsbesvær (49%) og nedsat hukommelse (41%) (figur 4).

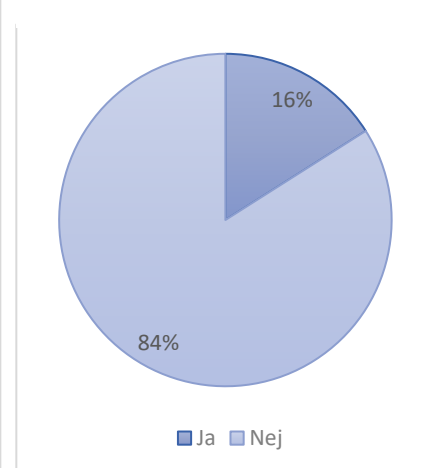
Figur 1: Har du indenfor den seneste måned oplevet symptomer på stress?

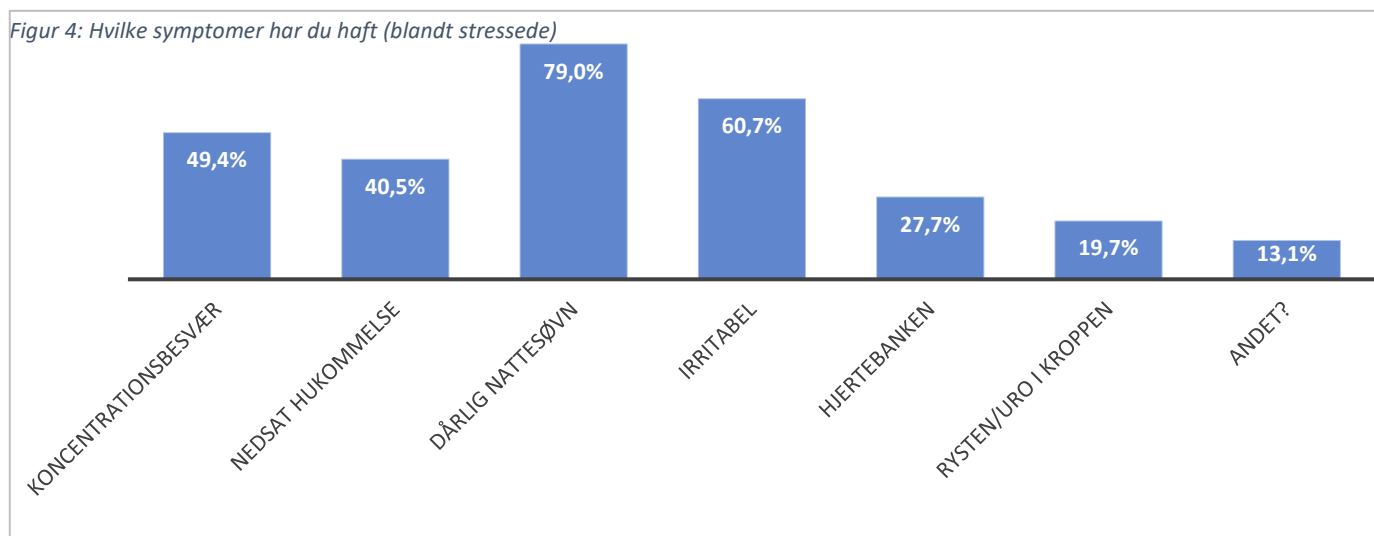
Figur 2: Hvor ofte har du følt, at stress påvirkede kvaliteten af din arbejdsindsats?

Figur 3: Har du søgt professionel hjælp for stress? (blandt stressede)

Figur 4: Hvilke symptomer har du haft (blandt stressede)

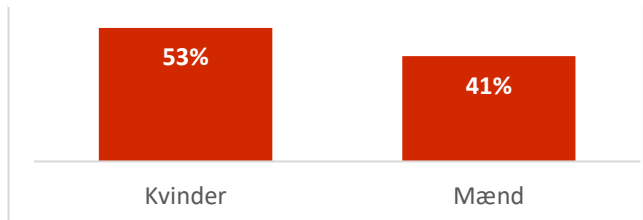

2. Stress kan ramme alle

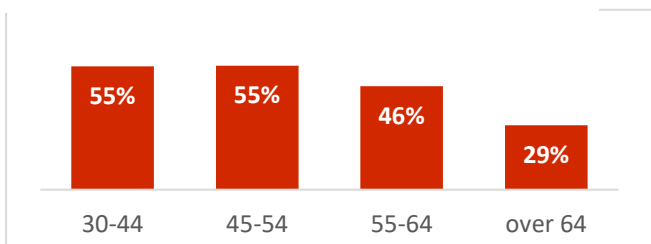
Undersøgelsen viser, at stress kan ramme indenfor alle grupper. Dog træder nogle baggrundsvARIABLE tydeligt frem.

- **Større andel stressede blandt kvinder end mænd:** 53% af de kvindelige respondenter har oplevet symptomer på stress indenfor den seneste måned. Det samme gælder 41% af de mænd, som har svaret¹. Denne forskel er statistisk signifikant (figur 4)
- **Større andel stressede blandt de yngre overlæger:** En større andel af de yngre overlæger oplever stress. Det gælder 55% af de 30 – 44-årige og 55% af de 45-54-årige. Tilsvarende er 46% af de 55-64-årige stressede og 29% af respondenterne over 64 år². Her er forskellen statistisk signifikant (figur 5)
- **Størst andel blandt de ledende overlæger:** Der er stress blandt alle stillingskategorier. Størst andel er blandt de ledende overlæger (53%), mens 41% af cheflægerne og 46% af overlægerne er stressede (figur 6)
- **Større andel af medlemmer ansat i psykiatrien (58%) og paraklinik (52%) er stressede** sammenlignet med ansatte indenfor kirurgi (45%) og medicin (45%) (figur 7)
- **Få forskelle mellem regionerne, dog færrest stressede i Midtjylland (45%) og Nordjylland (46%) og flest i Sjælland (49%) og Syddanmark (50%)** (figur 8)

Figur 1: Andel stressede - køn

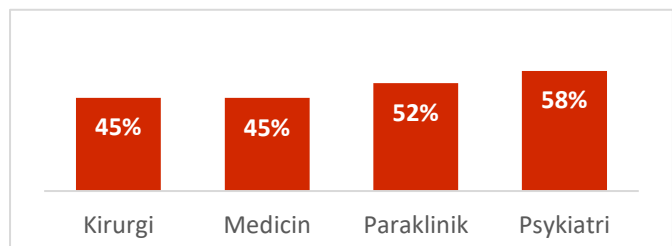
Figur 2: Andel stressede - alder

Figur 3: Andel stressede - stilling

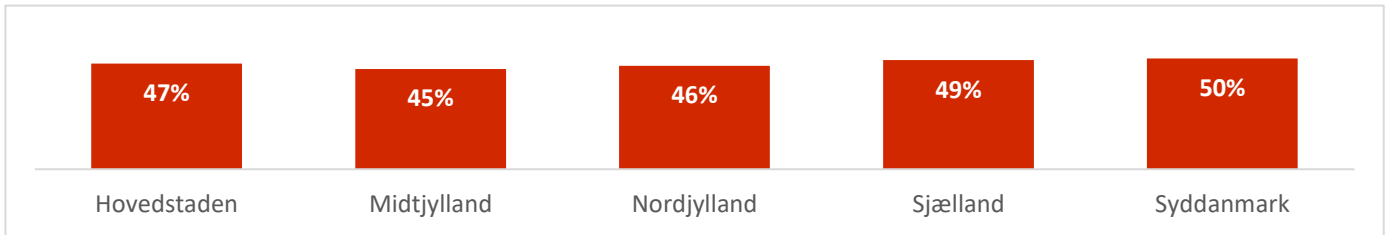
Figur 4: Andel stressede - speciale

¹ Denne forskel i køn går igen i andre undersøgelser om stress. Fx viste, at 33,6% af kvinder i Danmark, og 24,5% af mændene ligger højt på stressskalaen i 2021.

² Denne tendens går igen på tværs af forskellige undersøgelser om stress. NFA's tal viser, at 17,6% af de 35-44-årige har følt sig stresset hele tiden eller ofte indenfor 14 dage, mens tallet falder til 13% for de 45-54-årige og 10,4% for de 55-64-årige og 3,9% for de 65-69-årige.

Figur 5: Andel stressede - region

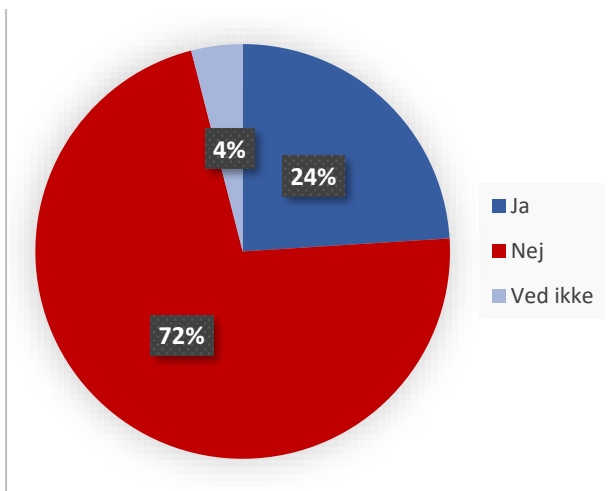
3. Travlhed og arbejdspress

Travlhed og arbejdspress præger sundhedsvæsenet generelt, og det gælder også Overlægeforeningens medlemmer. I det følgende fokuseres på, hvor mange der oplever travlhed og arbejdspress – og hvor stor en del af dem, der har oplevet symptomer på stress.

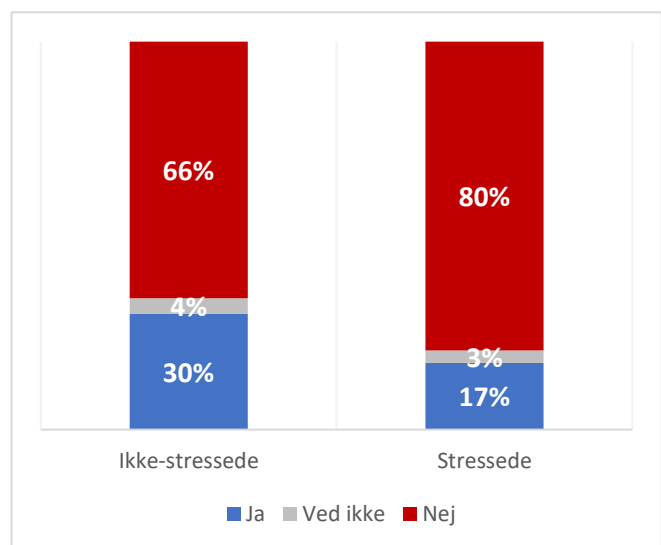
Mangel på personale er en vigtig faktor, som påvirker mange overlæger. Hele 72% af alle overlæger, ledende overlæger og cheflæger i undersøgelsen svarer, at de oplever, at der **ikke** er tilstrækkeligt personale i forhold til antallet af patienter og opgaver (se figur 9).

Blandt de medlemmer, som har oplevet symptomer på stress, er der endnu flere, som vurderer, at der mangler personale på afdelingen: nemlig 80% (figur 10).

Figur 9: Er der nok personale på din afdeling i forhold til opgaver/patienter (alle respondenterne)?

Figur 10: Andel stressede - er der nok personale på din afdeling?

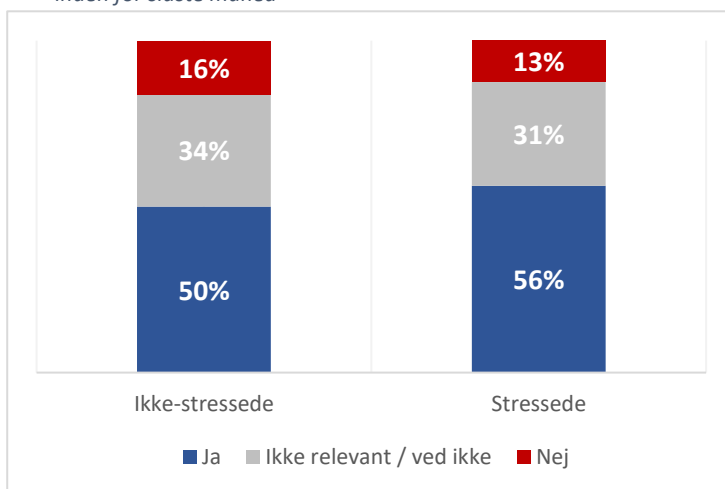

Overbelægning er udbredt

Halvdelen (50%) af de ikke-stressede læger svarer, at de har oplevet overbelægning på afdelingen inden for den seneste måned.

En lidt større andel af de stressede svarer, at de har oplevet overbelægning – nemlig 56% (se figur 11).

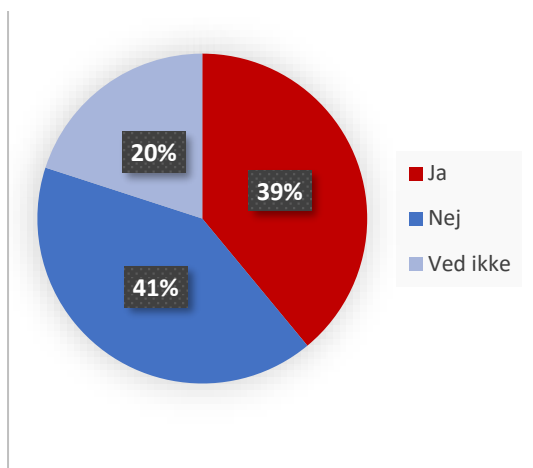
Figur11: Andel stressede: Oplevet overbelægning på sin afdeling inden for sidste måned

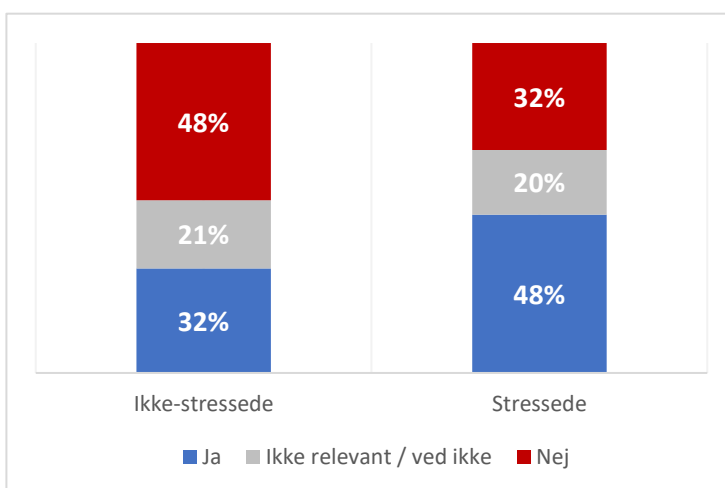
Mangel på ressourcer fører til faglige kompromisser, og det skaber stress. Fire ud af ti (39%) af alle respondenter svarer, at de oplever, at deres afdeling er gået på kompromis med god klinisk praksis af hensyn til ressourcer (figur 12)

Her er det en væsentligt større andel af de stressede læger, som oplever, at afdelingen må gå på kompromis af hensyn til ressourcer: Halvdelen (48%) af overlægerne med stress symptomer har oplevet dette, mens det samme gælder cirka en tredjedel af de ikke-stressede (32%) (figur 13)

Figur 12: Er din afdeling gået på kompromis med god klinisk praksis af hensyn til ressourcer? (alle)

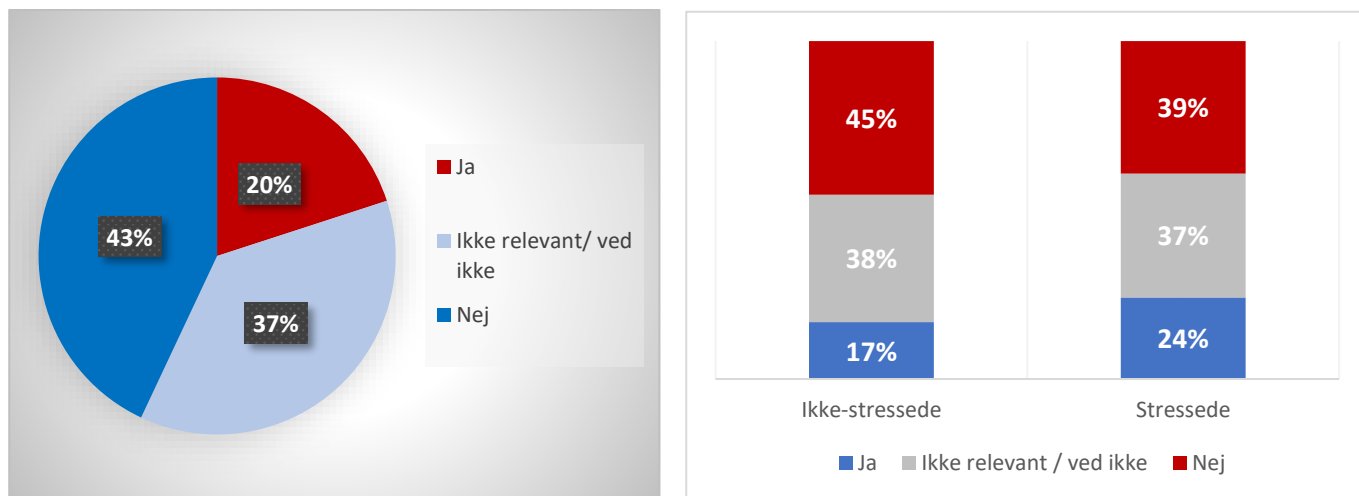

Figur 13: Er din afdeling gået på kompromis med god klinisk praksis af hensyn til ressourcer?

Mangel på personale betyder, at patienter udskrives før tid. Hver femte respondent (20%) oplever, at afdelingen har måtte udskrive patienter før tid på grund af manglende personale. 43% har ikke oplevet dette, 37% svarer, at det ikke er relevant eller ved ikke. En lidt større andel af stressede læger oplever dette: 24% mod 17% ikke-stressede (figur 14)

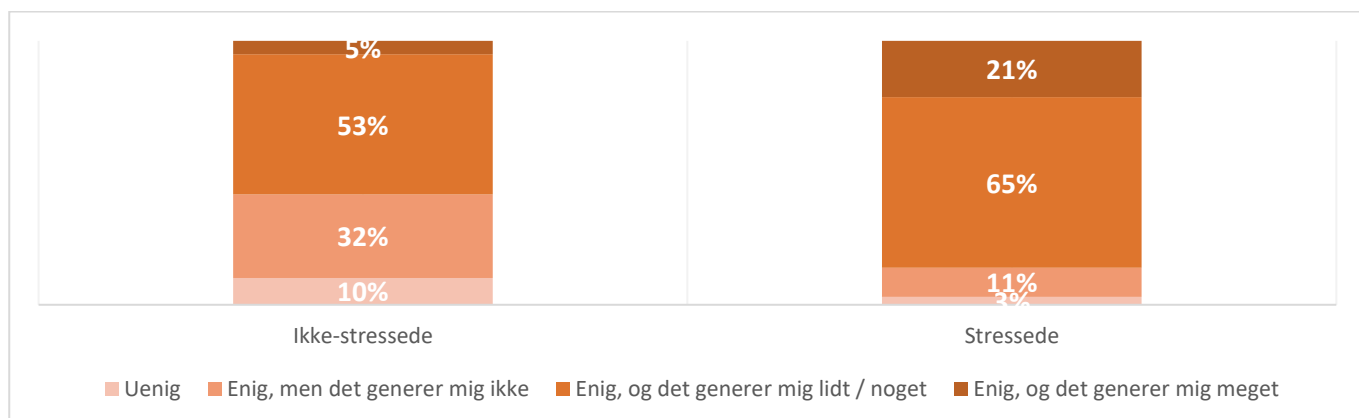
Figur 14: Oplever du, at I må udskrive patienter før tid pga. manglende personale?

Afbrydelser og forstyrrelser er en udbredt del af Overlægeföreningens medlemmers arbejdsvilkår. Kun 7% svarer, at de ikke afbrydes og forstyrres ofte. 22% er ikke generet heraf, mens 58% er lidt eller noget generet, og 13% er meget generet af forstyrrelserne. (se figur 15)

Der ser ud til at være en tæt sammenhæng mellem at være generet af afbrydelser og forstyrrelser og opleve symptomer på stress. Hele 21% af overlægegruppen med stress symptomer er meget generet af at blive afbrudt, mens 65% er lidt generet heraf, og kun 14% ikke er generet.

Figur15: Andel stressede: Jeg afbrydes og forstyrres ofte

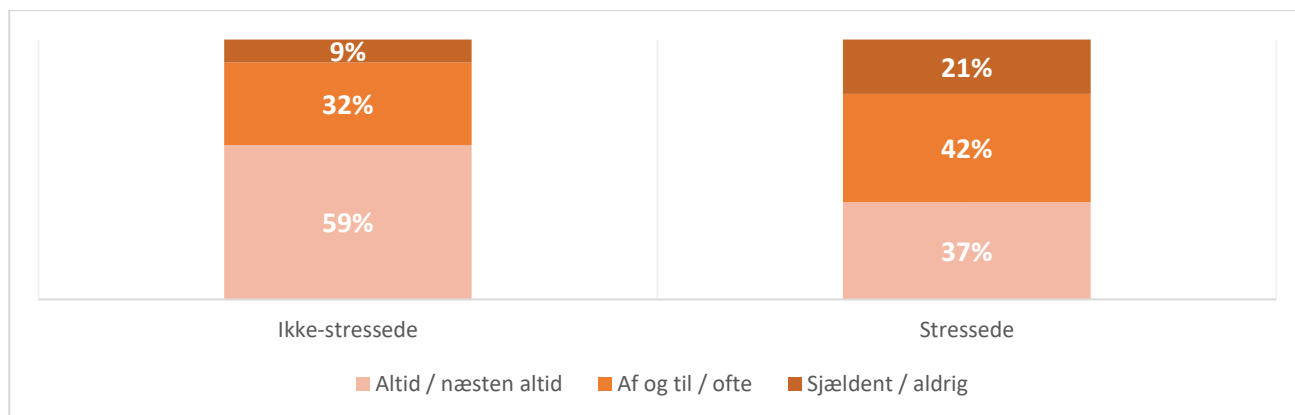
4. Støtte og anerkendelse samt meningsfuldhed

Forskningen viser at støtte og anerkendelse samt meningsfuldhed er afgørende faktorer i forbindelse med stress. Det gælder også Overlægeföreningens medlemmer.

Støtte fra ledelsen. Generelt oplever overlæger, ledende overlæger og cheflæger, at de får støtte fra nærmeste ledelse. 48% svarer, at det får de altid eller næsten altid. Blandt de ikke-stressede oplever flertallet (59%), at de altid får støtte af ledelsen, mens kun 9% oplever, at det sker sjældent eller aldrig.

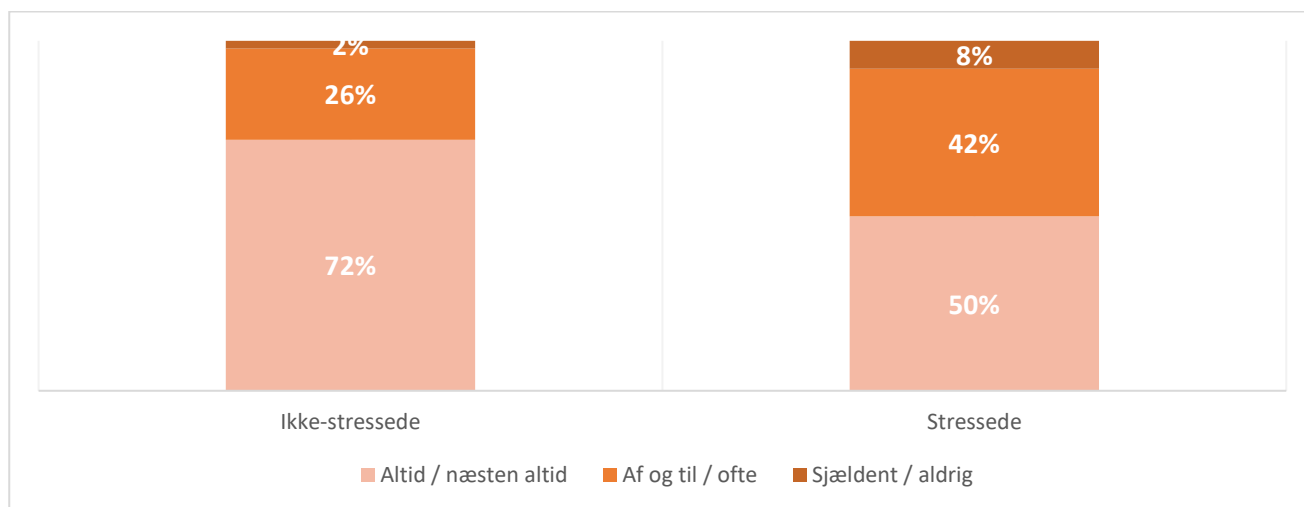
Anderledes ser det ud blandt de medlemmer, som oplever symptomer på stress. Her er det kun fire ud af ti (37%) der altid oplever at få støtte, mens 2 ud af ti (21%) oplever aldrig at få det. Det tyder således på, at der er en væsentlig sammenhæng mellem oplevelsen af stress og manglen på støtte fra ledelsen (figur 16).

Figur 166: Andel stressede - hvor ofte oplever du at få støtte af ledelsen?

Støtte fra kollegerne er mindst lige så vigtigt. Her oplever 50% af alle respondenterne, at de altid eller næsten altid kan få støtte af kollegaerne. Igen er der stor forskel på medlemmer, der oplever stress eller ej. Mens hele 72% af medlemmer, der ikke oplever stress, altid får støtte af kollegerne, så er det kun 50% af dem, der har stresssymptomer, som oplever dette.

Figur 17: Andel stressede - Hvor ofte får du støtte af kollegerne?

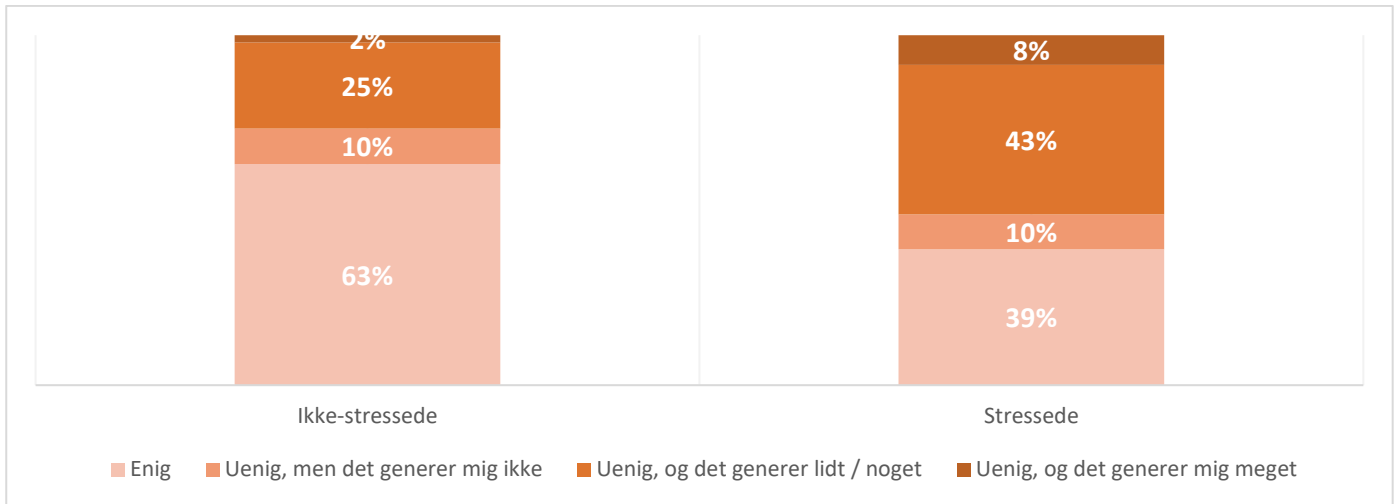

Respekt og prestige er også vigtige faktorer. 52% af respondenter oplever at få den respekt og prestige på arbejdet, som de fortjener, mens 48% oplever ikke at få det. Heraf er 5% meget generet af det.

Også her er der stor forskel på de medlemmer, der oplever symptomer på stress og dem der ikke gør. Seks ud af ti (61%) af overlægerne med stress oplever at de ikke får den respekt og prestige de fortjener, mens det samme gælder 37% af de kolleger, der ikke oplever stress (figur 18).

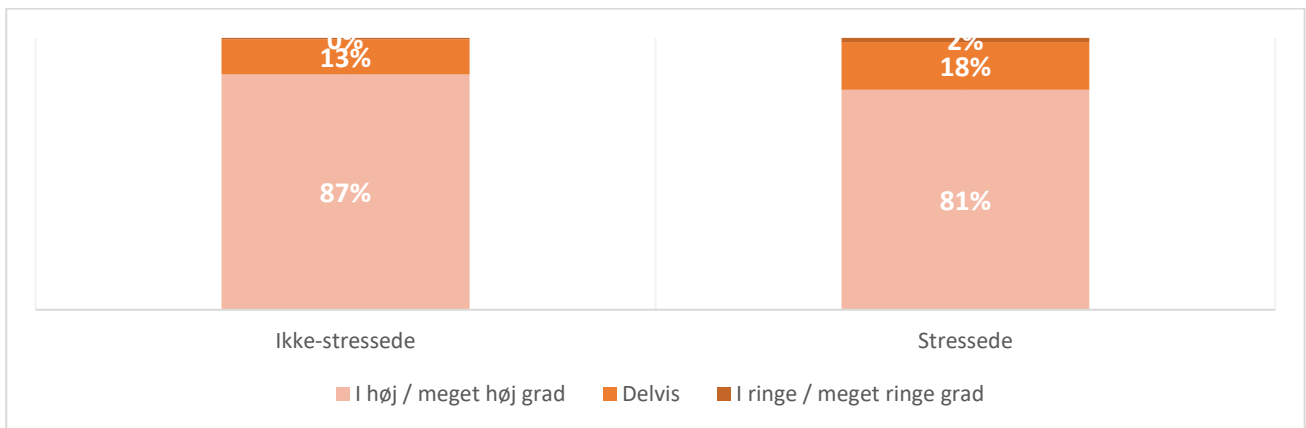
Figur 18: Andel stressede- Når man tager alt i betragtning, får jeg den respekt og prestige, jeg fortjener på min arbejdsplads

Meningsfulde opgaver. Langt de fleste overlæger oplever, at deres arbejde er meningsfuldt. 42% svarer i meget høj grad, 42% svarer i høj grad og kun 0,2% svarer i meget ringe grad. Det er således ganske få, der oplever, at arbejdet ikke er meningsfyldt. Her er forskellen på, om man oplever stress eller ej ikke så stor. Langt de fleste overlæger oplever altså, at arbejdet er meningsfyldt – uanset om de oplever stress-symptomer eller ej (figur 19).

Figur 19: Er dine opgaver meningsfulde?

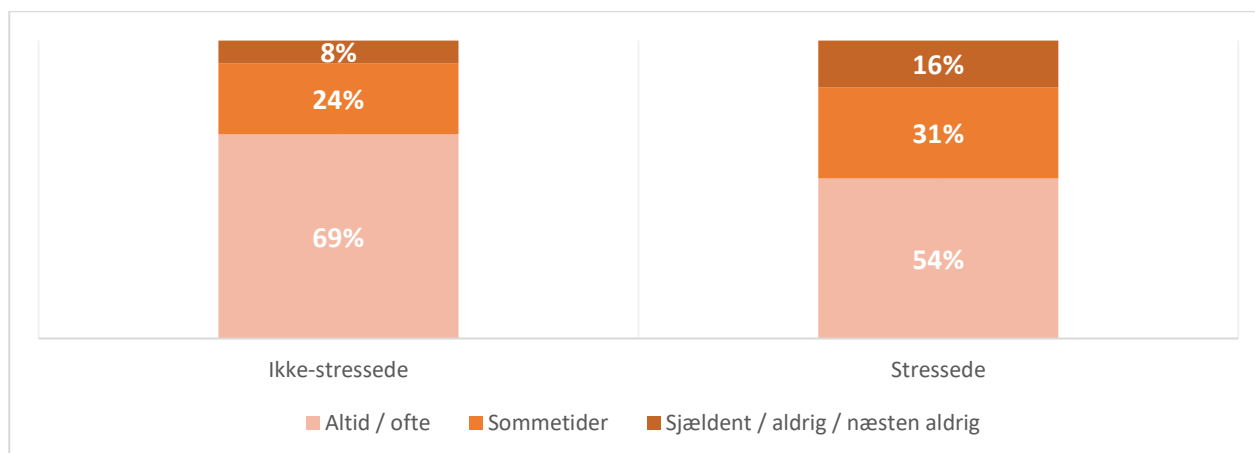
5. Indflydelse

Forskningen peger også på indflydelse, som et parameter, der påvirker stress. Da alle Overlægeforeningens medlemmer er ledere, overrasker det måske ikke, at langt de fleste oplever at have indflydelse. Og at manglende indflydelser i høj grad ser ud til at have sammenhæng til stress.

Indflydelse på beslutninger. 62% af respondenterne oplever altid eller ofte at have indflydelse på beslutningerne, mens 12% oplever sjældent eller aldrig at have det.

Derfor er det måske ekstra sårbart, hvis man oplever ikke at have indflydelse. I hvert fald oplever en større andel af de stressede overlæger, at de ikke har indflydelse på beslutninger på arbejdet. 16% oplever det sjældent eller aldrig, mens 31% kun oplever det sommetider (figur 20).

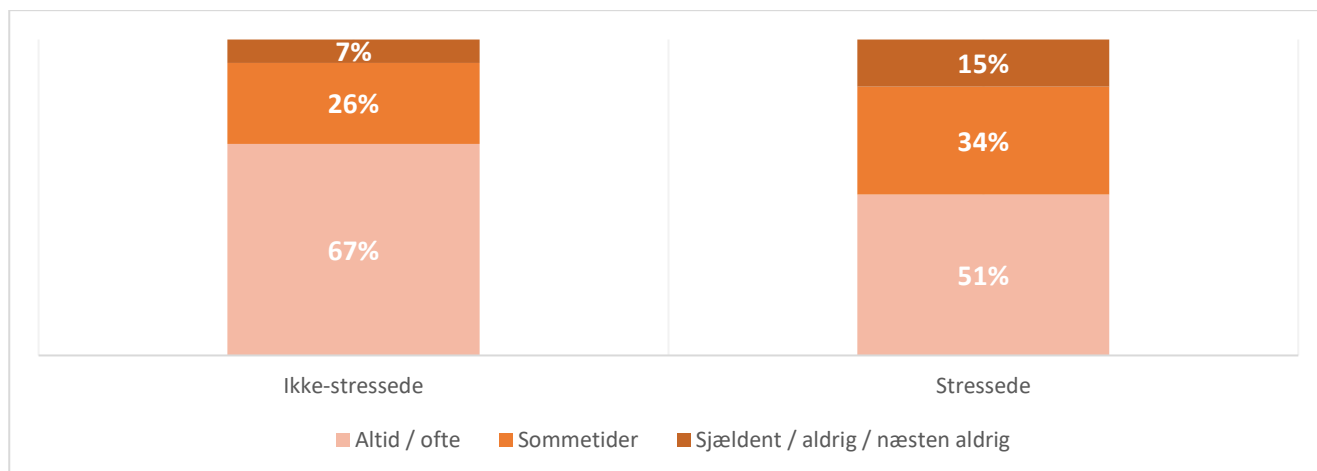
Figur 207: Andel stressede - Har du stor indflydelse på beslutninger på arbejdet?

Indflydelse på, hvad man laver på arbejdet. Som ledere og faglige eksperter har Overlægeforeningens medlemmer generelt indflydelse på, hvad de laver på arbejdet. 59% svarer, at det har de altid eller ofte, mens kun 11% svarer sjældent eller aldrig.

Igen er der en større andel af de stressede overlæger, som oplever at have mindre indflydelse end deres kolleger. Mens 67% af de ikke-stressede oplever altid at have indflydelse på, hvad de laver, så gælder det kun 51% af de stressede overlæger (figur 21).

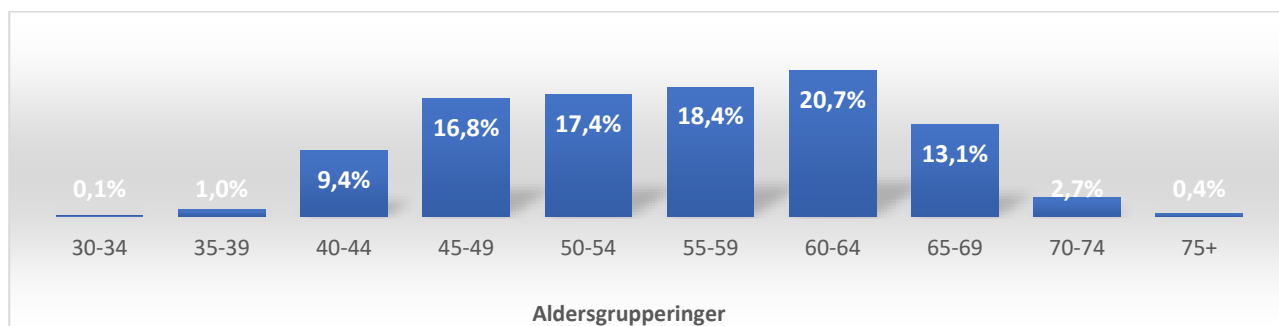
Figur 21: Har du indflydelse på, hvad du laver på arbejde?

Appendix

Aldersfordeling respondenter

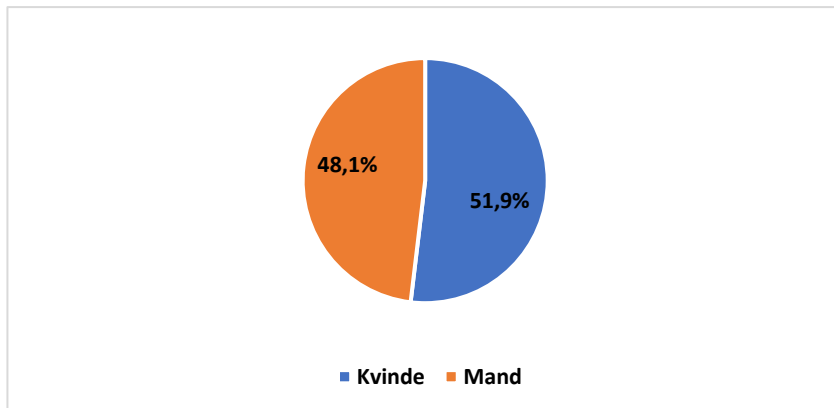
Aldersfordelingen blandt de 2588 besvarelser viser bl.a. at ca. 10% er under 44 år, mens 16% er over 65 år.

Kønsfordeling blandt respondenter

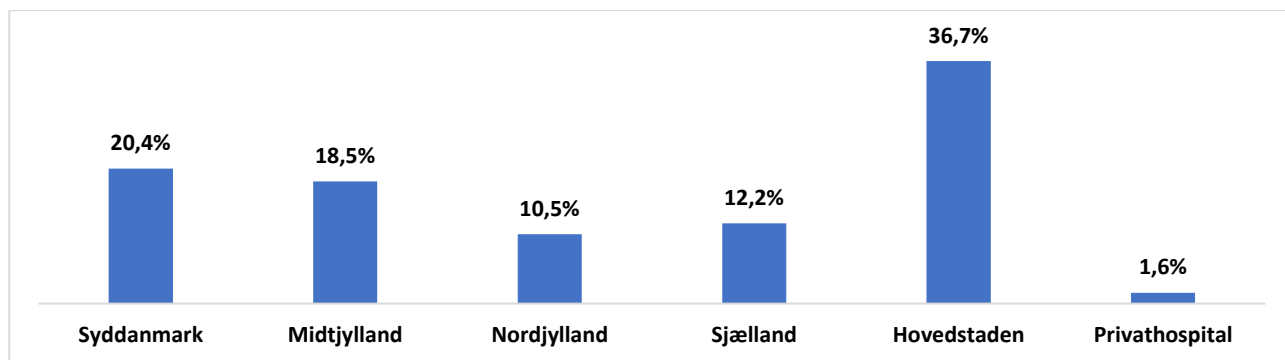
51,9% af besvarelsene er fra kvindelige medlemmer mens 48,1 er fra mandlige.

Dette afspejler ikke helt kønsfordelingen blandt alle medlemmer.

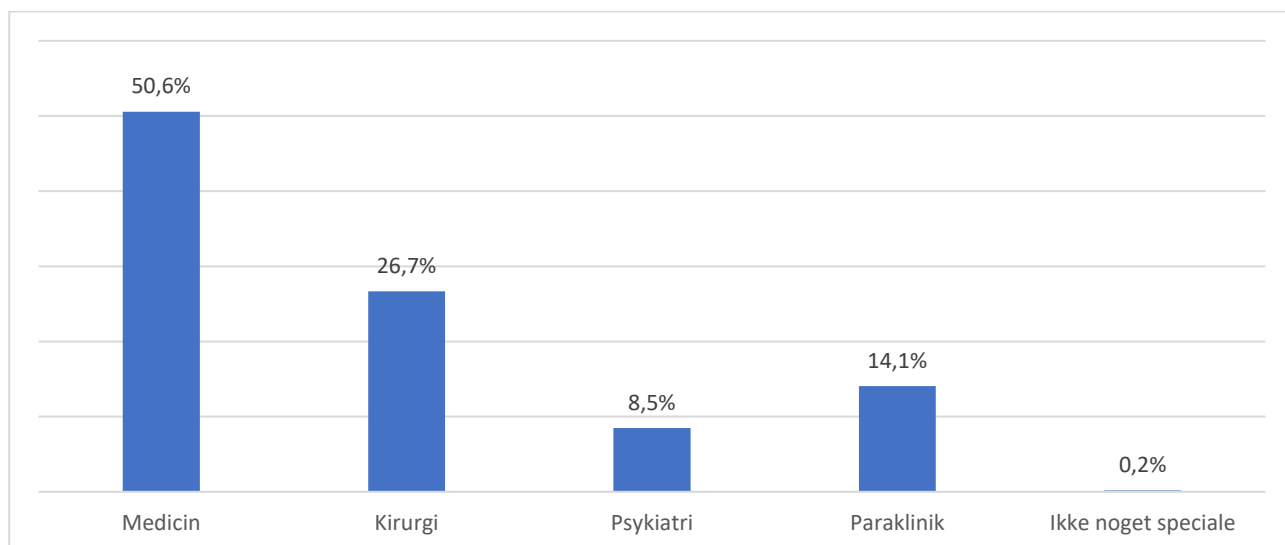

Fordeling regioner

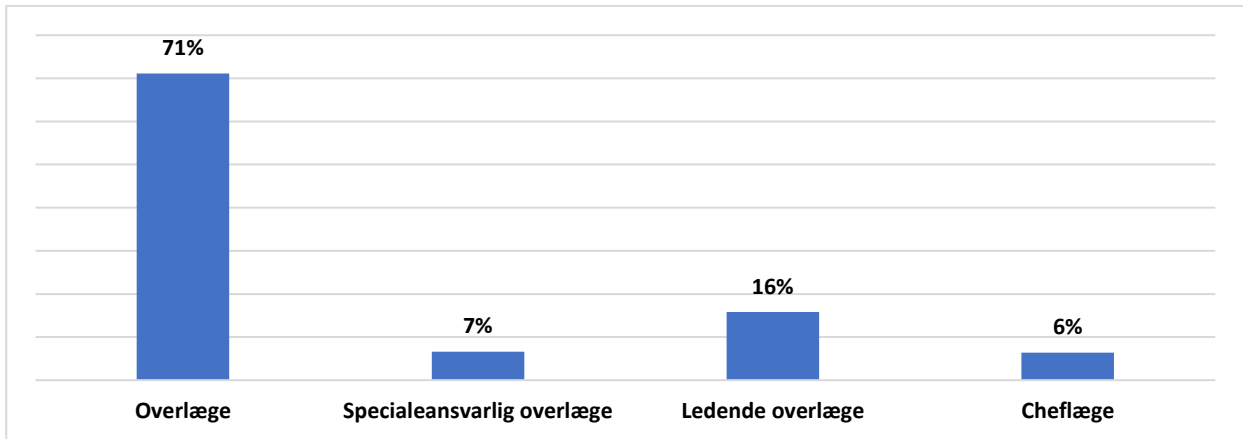
En stor andel af besvarelsene (36,7%) kommer fra medlemmer i Region Hovedstaden. Det afspejler, at der er flest medlemmer ansat i regionen.

Fordeling specialer

Stillingskategori H, Midt, Syd og Sjælland

Stillingskategori Nord (for sig selv fordi ny stillingsstruktur endnu ikke var på plads)

